

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Δρ Δομίνικος Αρβανίτης
Εντεταλμένος Διδάσκων

13/10/2025



➡ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΜΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

A) Βρίσκουμε κάποιο θέμα:

- Το οποίο μας αρέσει και μας φαίνεται αρκούντως ενδιαφέρον για να ασχοληθούμε
- Το οποίο είναι –στο μέτρο του δυνατού– πρωτότυπο
- Για το οποίο υπάρχουν πηγές (π.χ. δικαστικές αποφάσεις, νόμοι, συμβάσεις) και βιβλιογραφία



Β) Ετοιμάζουμε το πλάνο μας (για το οποίο ισχύει ότι η αρχή είναι το ήμισυ του παντός). Αυτό λογικά έχει την εξής δομή:

- Εξώφυλλο**
- (Πρόλογος / Ευχαριστίες)**
- Περιεχόμενα**
- Συντομογραφίες**
- Εισαγωγή**
- Ανάπτυξη σε επιμέρους κεφάλαια (το καθένα εκ των οποίων πραγματεύεται επί μέρους πτυχή του θέματος)**
- Επίλογος / Συμπεράσματα**
- Βιβλιογραφία / Αρθρογραφία / Πηγές**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΘΕΜΑ: «Το Σύνταγμα της Ελβετικής Συνομοσπονδίας – [υπότιτλος] με συγκριτικές παρατηρήσεις σε σχέση με το Σύνταγμα της Ελλάδας»

Α. Εισαγωγή: Η Ελβετία γενικά – ιστορικά στοιχεία – χαρακτηριστικά και δομή του ελβετικού Συντάγματος

Β. Γενικές διατάξεις

Γ. Θεμελιώδη δικαιώματα, πολιτικά δικαιώματα και κοινωνικοί στόχοι

Δ. Ομοσπονδία, καντόνια, και κοινότητες

Ε. Πολίτες και καντόνια

ΣΤ. Ομοσπονδιακές αρχές

Ζ. Αναθεώρηση του Ομοσπονδιακού Συντάγματος και προσωρινές διατάξεις

Η. Τελικές παρατηρήσεις

Βιβλιογραφία

Γ) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ:

ΚΑΘΕΤΙ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ, ΑΝ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΠΡΟΦΑΝΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝΕΤΑΙ ΜΕ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΗΓΗ / ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Οι παραπομπές γίνονται κατά κανόνα με υποσημειώσεις (=στο Word: Αναφορές → Εισαγωγή υποσημείωσης).

Μια συνήθης παραπομπή έχει ως εξής⁵:

5. Βλ. *Ι. Μανωλεδάκη*, Εισαγωγή στην επιστήμη, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1994³, σελ. 55 επ.

Σημείωση: Υπάρχουν και άλλα συστήματα υποσημειώσεων. Π.χ.:

Βλ. *Ι. Kant*, *Προλεγόμενα σε κάθε μελλοντική Μεταφυσική*, Μετάφρ. Γ. Τζαβάρα (Δωδώνη 1982: 1^η εκδ. **πόλη** 1783), σελ. 55 επ. **Η** Kant (1783)

Βιβλιογραφία: Αλφαβητική. Συνήθης ο διαχωρισμός ελληνικής και ξενόγλωσσας.

Σημαντικά:

- Ομοιομορφία στο κείμενο (όχι αλλού υπ' όψιν και αλλού υπόψη)
- Συνήθως: Γράμματα 12άρια, Times New Roman ή Arial, 1,5 διάστιχο, πλήρης στοίχιση
- **ΌΧΙ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ – ΌΧΙ CHATGPT!!**
- Academia.edu, Researchgate.net, Βιβλιοθήκες (Πάντειο: διαδανεισμός, HeinOnline)



➤ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Κοινωνιολογική προσέγγιση:

Πολιτισμός είναι αυτό που δημιουργεί ο άνθρωπος, σε αντίθεση με αυτό που υπάρχει στη φύση.

Κουλτούρα από τα λατινικά = καλλιέργεια. Ο όρος κουλτούρα εμπεριέχει το στοιχείο της ηθικής: αναφέρεται στο ότι οι άνθρωποι στοχεύουν με τις πράξεις τους και με τις συμπεριφορές τους στο να κάνουν το καλό.

Ο όρος πολιτισμός αφορά την εξωτερική συμπεριφορά των ανθρώπων, ο όρος κουλτούρα την εσωτερική τους στάση.

Η καλλιέργεια, η ανάπτυξη της προσωπικότητας ανήκουν στην κουλτούρα, ενώ τα πρακτικά και τεχνικά θέματα στον πολιτισμό.

➤ ΕΥΡΩΠΗ:

Ως πολιτισμική έννοια (European culture) συνδέεται με ένα σύστημα αξιών, ήτοι ένα αξιακό σύστημα.

Ήδη στην ελληνική Αρχαιότητα αυτό το αξιακό σύστημα περιελάμβανε την ελευθερία και τη συμμετοχή στην πολιτική εξουσία.

Κατά τον *Montesquieu* υπάρχει πολιτική διαφορά μεταξύ Ευρώπης, όπου υπάρχει πληθώρα μοναρχιών και δημοκρατιών, και Ασίας, όπου υπάρχουν μόνο ελάχιστες μεγάλες αυτοκρατορίες.

ΣΥΝΤΑΓΜΑ:

- Είναι το σύστημα των κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν την οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας, τη σχέση της εσωτερικής έννομης τάξης με τη διεθνή και την υπερεθνική έννομες τάξεις τη σχέση ατόμου και κοινωνικών ομάδων με την πολιτειακή εξουσία.
- Το καλούμενο «τυπικό» Σύνταγμα χαρακτηρίζεται από αυξημένη τυπική ισχύ έναντι των άλλων κανόνων δικαίου στην πολιτεία: βρίσκεται στην κορυφή της ιεραρχίας των κανόνων δικαίου στην πολιτεία.
- Το Σύνταγμα είναι προϊόν της ιστορίας και αποτελεί κατάκτηση της αμερικανικής και της γαλλικής επανάστασης του 18^{ου} αιώνα.
- Θεωρητικό υπόβαθρο της έννοιας του Συντάγματος είναι η θεωρία του «κοινωνικού συμβολαίου» που αναπτύχθηκε τον 17^ο – 18^ο αιώνα (Hobbes, Locke, Rousseau). Η θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου εκκινεί από μια κοινή θεωρητική αφετηρία: τη «φυσική κατάσταση του ανθρώπου», τον «άνθρωπο της φύσης», και τη σύναψη ενός «κοινωνικού συμβολαίου» μεταξύ όλων των μελών της κοινότητας για την υπέρβαση της κατάστασης αυτής.

- 
- Η θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου αναδεικνύει την πολιτισμική σημασία του Συντάγματος. Το Σύνταγμα εκφράζει και εγγυάται το αξιακό σύστημα μιας πολιτικής κοινότητας.
 - Όπως διατυπώνεται από τον *Peter Häberle*: «Σύνταγμα δεν είναι μόνον ένα νομικό κείμενο ή ένα κανονιστικό 'έργο κανόνων', αλλά και η έκφραση μιας πολιτισμικής κατάστασης-εξέλιξης, το μέσον της πολιτισμικής αυτοπαρουσίασης ενός λαού, ο καθρέπτης της πολιτισμικής του κληρονομιάς και το θεμέλιο των ελπίδων του».
 - Υπό αυτό το πρίσμα του κοινού ευρωπαϊκού συνταγματικού πολιτισμού, ο ανωτέρω Καθηγητής ορίζει το Σύνταγμα ως την εγγύηση ενός συνόλου αρχών, που περιλαμβάνει: την αξία του ανθρώπου και την πλουραλιστική δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, το κράτος δικαίου και την κοινωνική δικαιοσύνη, την τοπική αυτοδιοίκηση και την επικουρικότητα, την ανοχή και την προστασία των μειονοτήτων, το σύστημα των περιφερειών ή το ομοσπονδιακό σύστημα.

- 
- Η πεμπτουσία της έννοιας Σύνταγμα, όπως η έννοια αυτή γεννήθηκε και διαμορφώθηκε στην Ευρώπη, εκφράζεται με τη διατύπωση «κάθε κοινωνία στην οποία δεν διασφαλίζεται η προστασία των δικαιωμάτων, ούτε ισχύει η διάκριση των λειτουργιών, δεν έχει Σύνταγμα», της περίφημης γαλλικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη του 1789.
 - Η αξιακή αντίληψη του Συντάγματος ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο τα τελευταία χρόνια στον ευρωπαϊκό χώρο με τον ρόλο του ΕΔΔΑ.
 - Η σύνδεση αξιών και θεμελιωδών δικαιωμάτων είχε ως αποτέλεσμα τη συναίρεση των δύο όψεων του Συντάγματος – την οργανωτική (οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας) και την εγγυητική (θεμελιώδη δικαιώματα).